

Briselē, 4.3.2019.
COM(2019) 190 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

par Aprites ekonomikas rīcības plāna īstenošanu

{SWD(2019) 90 final}

1. IEVADS

Lai dotu jaunu impulsu darbvietām, izaugsmei un investīcijām un izveidotu oglekļneitrālu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, Komisija 2015. gada decembrī pieņēma Aprite ekonomikas rīcības plānu¹. Rīcības plānā paredzētās 54 darbības pašlaik ir pabeigtas vai tiek īstenotas, lai gan darbs pie dažām darbībām turpināsies arī pēc 2019. gada.

ES aprite ekonomikas uzraudzības sistēma² liecina, ka šī pāreja ir palīdzējusi ES atgriezties uz darbvietu radīšanas ceļu. 2016. gadā apritei ekonomikai relevantajās nozarēs bija nodarbināti vairāk nekā četri miljoni darba ņēmēju³, kas ir par 6 % vairāk salīdzinājumā ar 2012. gadu. Lai apmierinātu gaidāmo pieprasījumu, ko rada pilnībā funkcionējoši otrreizējo izejvielu tirgi, tuvākajos gados noteikti būs vajadzīgas papildu darbvietas⁴.

Aprite ir pavērusi arī jaunas darījumdarbības iespējas, radījusi jaunus darījumdarbības modeļus un attīstījusi jaunus tirgus ES iekšienē un ārpus tās. 2016. gadā tādas aprite darbības kā remonts, atkalizmantošana un reciklēšana radīja pievienoto vērtību teju 147 miljardu EUR apmērā un vienlaikus rosināja aptuveni 17,5 miljardus EUR vērtas investīcijas⁵.

Eiropā laikā no 2008. līdz 2016. gadam ir palielinājies sadzīves atkritumu reciklēšanas apjoms, un reciklēto materiālu devums vispārējā izejvielu pieprasījuma segšanā pastāvīgi uzlabojas. Tomēr reciklētie materiāli vidēji sedz mazāk nekā 12 % no ES pieprasījuma pēc izejvielām⁶. Tas ir atbalsojis jaunākajā ieinteresēto personu ziņojumā, kas liecina, ka par pilnīgu aprite var runāt tikai attiecībā uz 9 %⁷ pasaules ekonomikas un uzlabojumi būtu vajadzīgi daudzās jomās.

ES aprite ekonomikas uzraudzības sistēmā, ar kuru Komisija nāca klajā 2018. gadā, ietilpst 10 galvenie rādītāji, kas aptver katru produktu aprite cikla posmu, kā arī konkurētspējas aspektus. Visi rādītāji tiek regulāri atjaunināti un ir pieejami speciāli izveidotā tīmekļvietnē⁸.

Dažas dalībvalstis ir izstrādājušas nacionālus aprite ekonomikas rādītājus, kas papildina ES sistēmas nodrošināto pārskatu. Eiropas Parlaments⁹, Padome¹⁰ un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja¹¹ ir uzsvēruši arī to, cik nozīmīgi ir citi rādītāji, kas aptvertu trūkstošos aprite ekonomikas aspektus, piemēram, materiālu plūsmu izvērtēšanu industriālajā simbiozē un dabas kapitāla uzskaitīšanu.

Rīcības plāns pirmo reizi veicināja sistēmisku pieeju visās vērtības ķēdēs. Līdz ar to Komisija ir integrējusi aprite principus plastmasas ražošanas un patēriņa, ūdens apsaimniekošanas, pārtikas sistēmu un konkrētu atkritumu plūsmu apsaimniekošanas jomā. Tas bija iespējams ar dalībvalstu, Eiropas Parlamenta, uzņēmēju un iedzīvotāju stingru atbalstu un iesaisti. Tas ir

¹ COM(2015) 614.

² COM(2018) 29 final.

³ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en.

⁴ Eiropas Komisija, *Impacts of circular economy policies on the labour market*, 2018. gada aprīlis.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en.

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1.

⁷ *Circle Economy, The Circularity Gap Report*, 2018. gada janvāris.

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy>.

⁹ Jautājums, uz kuru jāatbild mutiski (O-000087/2018).

¹⁰ 10447/18: ES rīcības plāna pārejai uz aprite ekonomiku īstenošana – Padomes secinājumi.

¹¹ NAT/722-EESC-2018-00464.

palīdzējis arī tuvoties to mērķu sasniegšanai, kas izvirzīti Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam¹².

Šajā ziņojumā ir izklāstīti galvenie rīcības plāna īstenošanas rezultāti. Tajā ieskicēti arī turpmākie uzdevumi veidot ekonomiku un turpināt radīt konkurences priekšrocības, liekot pamatu klimatneitrālai ekonomikai, kurā dabas un saldūdens resursu, kā arī ekosistēmu noslodze ir minimalizēta. Šis ziņojums ir atbilde uz Padomes lūgumu¹³, kuram piebalsoja arī Eiropas Parlaments¹⁴, proti, sniegt *“ikgadēju rakstisku jaunāko informāciju par panākumiem, kas gūti rīcības plāna īstenošanā”*. Pilns pārskats par situāciju rīcības plāna īstenošanā ir sniegts pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā¹⁵.

2. APRITES EKONOMIKAS VEIDOŠANA

2.1. Aprites principam atbilstošs dizains un ražošanas procesi

Dizaina izstrāde ir pirmais posms produktu aprites ciklā un ir būtiska aprites nodrošināšanai. Īstenojot Ekodizaina darba plānu 2016.–2019. gadam¹⁶, Komisija ir vēl vairāk veicinājusi **aprites principam atbilstoša produktu dizaina** izstrādi un energoefektivitātes mērķu sasniegšanu.

- Ekodizaina un energomarkējuma pasākumi attiecībā uz vairākiem produktiem tagad ietver noteikumus par tādām materiālefektivitātes prasībām kā rezerves daļu pieejamība, remonta vienkāršums un apstrādes atvieglošana kalpošanas laika beigās.
- Komisija ir uzdevusi Eiropas standartizācijas organizācijām¹⁷ izstrādāt horizontālus kritērijus, kas izmantojami, lai izmērītu ilgizturību, atkalizmantojamību, remontējamību, reciklējamību un kritiski svarīgo izejvielu klātbūtni. Šie kritēriji būtu jāpiemēro esošajos un jaunos standartos.

Produkti un pakalpojumi, kas izstrādāti atbilstīgi aprites principiem, var minimalizēt resursu izmantošanu un veicināt materiālu atkalizmantošanu, atgūšanu un reciklējamību. Resursefektivitātes jautājumiem jau pievērsušās vairākas ES rīcībpolitikas – līdztekus Ekodizaina direktīvai un Energomarkējuma regulai šīs rīcībpolitikas ietver arī brīvprātīgus instrumentus, tādus kā ES ekomarkējuma vai zaļā publiskā iepirkuma kritēriji. Kopā ar šo ziņojumu publicētajā Komisijas dienestu darba dokumentā¹⁸, kurā aplūkotas ar produktiem saistītas rīcībpolitikas, ir izvērtētas iespējas ES līmenī labāk sasaistīt dažādus produktu politikas instrumentus un to devumu aprites ekonomikā. Tajā apsvērtas iespējas ekodizaina politiku, kas bijusi sekmīga attiecībā uz energopatēriņu ietekmējošiem produktiem, attiecināt uz energopatēriņu neietekmējošu produktu grupām un turpināt atbalstīt remonta sektoru ES. Dokumentā analizētas arī papildnozarē, piemēram, iepakojuma, tekstilizstrādājumu un mēbeļu nozares, potenciālās iespējas. Joprojām tiek pārskatītas būtiskākās prasības attiecībā

¹² Piemēram, 2. IAM (veicināt ūdens atkārtotu izmantošanu un organisko mēslojumu izmantošanu, atvieglot pārtikas ziedošanu), 3. IAM (risināt ar mikroplastmasu saistītos jautājumus), 8. un 9. IAM (veicināt inovāciju, nodarbinātību un pievienoto vērtību), 12. IAM (atbalstīt atkritumu rašanās novēršanu, kā arī atkritumu un ķīmikāliju atbildīgu apsaimniekošanu, risināt pārtikas izšķērdēšanas jautājumu un sekmēt zaļo publisko iepirkumu), 13. IAM (uzlabot materiālefektivitātes potenciālu samazināt CO₂ emisijas) un 14. IAM (izlēmīgi rīkoties, lai apkarotu jūras piedrazojumu).

¹³ 10518/16 Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku, 15159/17 Ekoinovācija: veicināt pāreju uz aprites ekonomiku, 10447/18 ES Aprites ekonomikas rīcības plāna īstenošana.

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/103519/06%2007%20-%20Coordinators%20Results.pdf>.

¹⁵ SWD(2019) 90.

¹⁶ COM(2016) 773 final.

¹⁷ Līdz 2020. gada martam ir gaidāmi divpadsmit vispārējie standarti.

¹⁸ SWD(2019) 91.

uz iepakojumu, kuru mērķis būs uzlabot dizainu tādos aspektos kā iepakojuma atkalizmantošana un kvalitatīva reciklēšana.

Aprite nozīmē arī rūpniecisko procesu pielāgošanu. Komisija ir ieviesusi aprites aspektus (energoapatēriņš un materiālu izmantošana, atkritumu rašanās novēršana, reciklēšana un bīstamu ķīmikāliju lietošanas samazināšana) konkrētos labāko pieejamo tehnisko paņēmienu (LPTP) atsaucēs dokumentos¹⁹, kas paredzēti Rūpniecisko emisiju direktīvā²⁰, un nu tie kalpo par dalībvalstu atsaucēs standartiem, kad tās piešķir atļaujas rūpniecības iekārtām. Turklāt vides vadības un audita sistēmas (EMAS) atbilstības pārbaudes rezultāts apstiprināja tās potenciālu uzlabot organizāciju vidisko sniegumu.

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir šīs pārejas centrālais elements. Lai uzlabotu savu resursefektivitāti un ražošanas procesus, tie var saņemt konsultācijas Eiropas Biznesa atbalsta tīklā²¹ un Eiropas Resursefektivitātes zināšanu centrā²². Turklāt Komisija ir izveidojusi īpašu Eiropas mēroga tīklu inovatīvām un progresīvām ražošanas tehnoloģijām un patlaban pilnveido zināšanu bāzi par tādu bīstamu vielu aizstāšanu, kas rada bažas. MVU gūst labumu arī no vides tehnoloģiju verifikācijas izmēģinājuma programmas, proti, programmas, kas palīdz tehnoloģiju izstrādātājiem pierādīt inovatīvu tehnoloģiju veikspējas norādes un iegūt uzticību jaunos tirgos.

2.2. Patērētāju iesaistīšana

Pārejai uz izteiktāku aprites ekonomiku ir vajadzīga aktīva iedzīvotāju iesaistīšanās patēriņa modeļu maiņā. Pievienotajā dokumentā, kurā analizētas ar produktiem saistītās rīcībpolitikas, šajā sakarā plašāk aplūkota stratēģiska pieeja, kā palielināt ES ekomarkējuma lietderīgumu un nodrošināt patērētājiem pareizu vidisko informāciju saskaņā ar atbilstības pārbaudē sniegtajiem ieteikumiem²³. Turklāt tajā detalizēti izvērtēts vides pēdas nospieduma izmēģinājuma posms.

Produkta vides pēdas nospieduma (PVPN) un organizācijas vides pēdas nospieduma (OVPN) metodes, ko izstrādājusi Komisija, var palīdzēt uzņēmumiem **izteikt vidiskus apgalvojumus, kas ir ticami, reproducējami un salīdzināmi**. Metodes ļauj identificēt vides karstpunktus un palīdzēt uzņēmumiem zaļināt to piegādes ķēdi un kļūt ilgtspējīgākiem un vairāk vērstiem uz apriti. Turklāt patērētāji, pamatojoties uz ticamu informāciju, varēs izdarīt apzinātu izvēli.

Aptuveni 300 uzņēmumi no 27 dažādām nozarēm²⁴ un vairāk nekā 2000 ieinteresēto personu 5 gadus strādāja pie tā, lai testētu šīs metodes, kuras tie uzskata par aprites cikla novērtēšanas labāko praksi.

Informācija par produktu ilgizturību un remontējamību²⁵ var likt arī nosvērties par labu ilgtspējīgākām izvēlēm, kad tiek izdarīts lēmums par pirkšanu. Pamatojoties uz pozitīvo pieredzi, kas gūta Energomarkējuma regulas īstenošanā, Komisija pašlaik izstrādā produktu remontējamības punktu sistēmu. Turklāt, lai aizsargātu patērētājus no defektīviem

¹⁹ Vispārizmantojamās notekūdeņu un atlikumgāzu attīrīšanas/apsaimniekošanas sistēmas ķīmiskās rūpniecības nozarē (6/2016), mājpūtņu vai cūku intensīvā audzēšana (7/2017), lielās sadzīvināšanas iekārtas (7/2017), lielpajoma organisko ķīmikāliju ražošana (12/2017) un atkritumu apstrāde (8/2018).

²⁰ Direktīva 2010/75/ES.

²¹ <https://een.ec.europa.eu/>.

²² www.resource-efficient.eu.

²³ COM(2017) 355 final.

²⁴ Pārstāv apmēram 2/3 Eiropas tirgus (patēriņa izteiksmē).

²⁵ Eiropas Komisija, *Behavioural Study on Consumers' Engagement in the Circular Economy*, 2018. gada oktobris.

produktiem, priekšlikumā²⁶ par atsevišķiem aspektiem preču pārdošanas līgumos, kurš patlaban iziet likumdošanas procesa pēdējos posmus, ir pagarināts apgrieztās pierādīšanas pienākuma periods, kas palīdzēs patērētājiem izmantot to likumisko tiesību garantiju²⁷.

Turklāt Komisija ir ierosinājusi stiprināt patērētāju aizsardzību pret nepatiesiem vidiskiem apgalvojumiem un priekšlaicīgas novecošanas praksi²⁸, nodrošinot labākas iespējas individuālai un kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai pret negodīgu komercpraksi²⁹. Tas papildina informāciju, kas sniegta pārskatītajos norādījumos par Negodīgas komercprakses direktīvas³⁰ piemērošanu un īstenošanu.

Lai izmantotu publisko iestāžu potenciālu stimulēt aprites produktu un pakalpojumu tirgu, Komisija ir pieņēmusi jaunus un pārskatītus ES zaļā publiskā iepirkuma kritērijus, kas ietver aprites ekonomikas aspektus, un ir sekmējusi to ieviešanu, izmantojot norādījumu dokumentus³¹ un mācību kursus. Komisija rāda piemēru ar saviem iepirkumiem. Komisijas dienesti Briselē ir izmantojuši zaļā publiskā iepirkuma kritērijus 93 % no visiem līgumiem, kas pārsniedz 60 000 EUR³².

2.3. Atkritumu pārvēršana par resursiem

Būtisks aprites ekonomikas pamatelements ir pareizas un efektīvas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas. Lai Savienībā modernizētu atkritumu apsaimniekošanas sistēmas un nostiprinātu Eiropas modeli kā vienu no visefektīvākajiem pasaulē, 2018. gada jūlijā stājās spēkā **pārskatīts tiesiskais regulējums atkritumu jomā**³³. Tas ietver:

- jaunus, vērienīgus, tomēr realistiskus reciklēšanas rādītājus³⁴,
- vienkāršākas un saskaņotākas definīcijas un aprēķina metodes un reciklēto materiālu un blakusproduktu precizētu tiesisko statusu,
- stingrākus noteikumus un jaunus pienākumus saistībā ar atkritumu (bioatkritumu, tekstilatkritumu un mājāsaimniecību radīto bīstamo atkritumu, būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu) dalītu savākšanu,
- minimālās prasības attiecībā uz ražotāja paplašinātu atbildību,
- stingrākus atkritumu rašanās novēršanas un atkritumu apsaimniekošanas pasākumus, arī attiecībā uz jūras piedrazojumu, pārtikas atkritumiem un produktiem, kas satur

²⁶ COM(2017) 637 final – 2015/0288 (COD), politiskā vienošanās panākta 2019. gada 29. janvārī, http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-742_lv.htm.

²⁷ Sākotnējais priekšlikums iesniegts 2015. gada decembrī un 2017. gadā grozīts, lai paplašinātu darbības jomu, attiecinot to arī uz pārdošanu bezsaistē.

²⁸ Sīkāka informācija par priekšlaicīgas novecošanas prakses būtību, kā arī par to, kā pret to cīnīties, tiks apkopota, izmantojot pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” četru gadu neatkarīgu testēšanas programmu, kas turpināsies līdz 2023. gadam.

²⁹ Pārskatītā Regula par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā un tiesību aktu priekšlikumi atbilstīgi uz patērētājiem orientētajam jaunajam kursam.

³⁰ Direktīva 2005/29/EK.

³¹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/pubs_en.htm.

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/other/2018%2012%2007_ES%202018_Consolidated%20Volume.pdf.

³³ OV L 150, 14.6.2018., 93., 100., 109., 141. lpp., Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem, Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem, Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem, Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem, Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA).

³⁴ Pārskatītajos atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktos prasīts līdz 2030. gadam panākt, ka tiek reciklēti 70 % no visa izlietotā iepakojuma, un līdz 2035. gadam panākt, ka tiek reciklēti 65 % no sadzīves atkritumiem, bet poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars samazinās līdz 10 %. Grieķijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai, Lietuvai, Ungārijai, Maltai, Rumānijai, Slovākijai un Bulgārijai ir piešķirts termiņa pagarinājums par 5 gadiem.

Lai dalībvalstīs, kurās ir vislielākās problēmas ar reciklēšanas mērķrādītāju sasniegšanu, uzlabotu aprites ekonomikas iespēju pamanāmību un izpratni par tām, Komisija atbalsta dalībvalstis un sadarbojas ar tām atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanā³⁵. Piedaloties komisāru vadītos, mērķorientētos valstu apmeklējumos, eksperti no dažādām dalībvalstīm dalīsies pieredzē un dos padomus par to, kā vislabāk sasniegt atkritumu politikas mērķus.

Lai izvairītos no nevajadzīga vērtīgu resursu zuduma, kas rodas, apglabājot atkritumus poligonos un veicot to incinerāciju, Komisija ir paskaidrojusi dažādu enerģijas atgūšanas procesu³⁶ saistību un relevantumu. Turklāt dalībvalstis ir mudinātas identificēt enerģijas un materiālu efektīvas atgūšanas tehnoloģijas, kas ļautu labāk izmantot ekonomikas instrumentus un uzlabot plānošanu, tādējādi izvairoties no incinerācijas jaudas pārpalikuma.

Lai panāktu izteiktāku aprites ekonomiku, svarīga ir atkritumu apsaimniekošana videi drošā veidā gan Savienībā, gan ārpus tās. Atkritumu apsaimniekošanas operatori un muitas ierēdņi ir ieguvēji no lielākas skaidrības, kas ES Muitas kodeksā³⁷ ieviesta, lai atvieglotu atkritumu plūsmu identificēšanu. Uzlabota elektronisko datu apmaiņa ir uzlabojusi arī Atkritumu sūtījumu regulas³⁸ izpildes panākšanu. Visbeidzot, atkritumu labāku apsaimniekošanu sekmē pienākumi, kas ierosināti saistībā ar atkritumu dalītu savākšanu no kuģiem, kuri iegriežas ES ostās³⁹.

2.4. Atgūto materiālu aprites loku noslēgšana

Ar jauno **Mēslošanas līdzekļu regulu**⁴⁰, kas iziet likumdošanas procesa pēdējos posmus, tiek ieviesti saskaņoti noteikumi par organiskajiem mēslojumiem, kuri ražoti no tādām otrreizējām izejvielām kā lauksaimniecības blakusprodukti un atgūti bioatkritumi. Jaunā regula:

- būtiski samazinās ievērojamus šķēršļus ilgtspējīgāku un vairāk uz apriti vērstu produktu ienākšanai tirgū,
- ietver jaunas bīstamo vielu robežvērtības visiem mēslošanas līdzekļiem, t. sk. no neapstrādātām izejvielām, samazinot to materiālu ciklu risku, kas satur atsevišķus toksiskus elementus bīstamā apmērā,
- ietver kritērijus, pēc kuriem nosaka, kad “atkritumi vairs nav atkritumi”, tādējādi sekmējot ķīmikāliju, produktu un atkritumu jomas tiesību aktu netraucētu saskari un nodrošinot investoriem lielāku juridisko noteiktību.

Viens no Aprites ekonomikas rīcības plāna mērķiem ir otrreizējo izejvielu izmantošanas veicināšana. Lai sasniegtu šo mērķi, ir jāizprot galvenās problēmas, ar kādām saskaras tirgus dalībnieki, un jābalstās uz spēcīgu un rezultatīvu vienoto tirgu⁴¹. Izejvielu informācijas sistēmā⁴², kas sāka darboties 2017. gadā, tiek identificētas stratēģisku rūpniecības nozaru

³⁵ Agrīnā brīdinājuma ziņojums COM(2018) 656 final.

³⁶ COM(2017) 34 final “Atkritumu pārvešanas enerģijā loma aprites ekonomikā”.

³⁷ Regula (ES) Nr. 952/2013.

³⁸ Regula (EK) Nr. 1013/2006.

³⁹ COM(2018) 033 – 2018/012 (COD), politiskā vienošanās panākta 2018. gada 12. decembrī, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6867_lv.htm.

⁴⁰ COM(2016) 157 – 2016/0084 (COD), politiskā vienošanās panākta 2018. gada 12. decembrī, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6161_en.htm.

⁴¹ COM(2018) 772.

⁴² <http://rmis.jrc.ec.europa.eu/>.

vajadzības pēc informācijas, īpašu vērību pievēršot attiecīgo materiālu reciklēšanas monitoringam un datu pieejamībai galvenajās nozarēs⁴³.

Ar paziņojumu par ķīmisko vielu, produktu un atkritumu jomas tiesību aktu saskari⁴⁴ tika uzsāktas plašas debates par to, kā novērst četrus galvenos šķēršļus, kas kavē otrreizējo izejvielu drošu ieviešanu. Apspriešanas rezultātu provizorisks analīze⁴⁵ apstiprina, ka ieinteresēto personu vidū valda vispārēja vienprātība par apzināto jautājumu relevantumu. Tā liecina par stingru atbalstu vielu izsekojamības un informācijas plūsmu uzlabošanai, citu pasākumu labākai izpildei un izmantošanai nolūkā nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES un trešo valstu operatoriem, to kritēriju uzlabotai saskaņošanai un savstarpējai atzīšanai, pēc kuriem nosaka, kad “atkritumi vairs nav atkritumi”, un aprites ekonomikas aspektu stiprināšanai tādos instrumentos kā Ekodizaina direktīva. Turklāt ir sākti trīs pētījumi par dažādiem saskares aspektiem, un attiecīgā papildu informācija tiks sniegta 2019. gadā un 2020. gada sākumā.

Piekluve informācijai par bīstamo vielu klātbūtni un sastāvu atkritumu plūsmā ir svarīga, lai uzlabotu izjaukšanas un dekontaminācijas metodes, kas atvieglo atkritumu atgūšanu. Eiropas Ķīmikāliju aģentūra ir izveidojusi datubāzi, kuras mērķis ir apkopot informāciju un uzlabot zināšanas par vielām, kas rada bažas, produktos un produktos, kad tie kļuvuši par atkritumiem. Turklāt ES platforma “Informācija reciklētājiem”⁴⁶ vāc un izplata informāciju par sagatavošanos pirmo reizi Savienības tirgū laista jauna aprīkojuma atkalizmantošanai un apstrādei.

Informāciju par atkritumu sastāvu var izmantot arī, lai nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu (KSI) efektīvu atgūšanu. Komisijas ziņojumā par *kritiski svarīgajām izejvielām un aprites ekonomiku*⁴⁷ apzinātas galvenās darbības, kas veicamas, lai izmantotu iespējamus ieguvumus: galveno sastāvdaļu atdalīšana kalpošanas laika beigās, datu pārvaldības uzlabošana kalnrūpniecības atkritumu jomā un finansējuma piesaistīšana. Tomēr ziņojums liecināja arī par to, ka pastāv ievērojamas iespējas uzlabot atkritumu reciklēšanu un nodrošināt, ka KSI paliek Eiropā.

Lai palīdzētu vairot uzticību otrreizējām izejvielām, Komisija kopā ar Eiropas standartizācijas organizācijām ir sākusi standartizācijas procesu, kura pirmais solis bija visaptveroša attiecīgo standartizācijas pasākumu analīze. Turklāt standartizācijas organizācijas strādā, lai sagatavotu iespējamus standartus attiecībā uz materiālefektīvu un kvalitatīvu reciklēšanu, kurā KSI tiek iegūtas no bateriju atkritumiem, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem un citiem kompleksiem produktiem to kalpošanas laika beigās.

Rīcības plāna mērķis ir arī stimulēt atkalizmantota ūdens tirgu, lai cīnītos pret ūdens trūkumu visā ES. Komisija ir ierosinājusi īpašu tiesību aktu, kurā noteiktas minimālās prasības attiecībā uz atkalizmantotu ūdeni lauksaimnieciskajai apūdeņošanai⁴⁸. Turklāt ūdens atkalizmantošanas prakse ir integrēta ūdens resursu plānošanā un apsaimniekošanā⁴⁹ vai relevanto LPTP atsauces dokumentu pārskatā.

⁴³ <http://rmis.jrc.ec.europa.eu/?page=contributions-of-h2020-projects-236032>.

⁴⁴ COM(2018) 32.

⁴⁵ Sabiedriskā apspriešana beidzās 2018. gada oktobrī, un tajā saņemtas 460 atbildes. Kopsavilkuma ziņojums par tās rezultātiem tiks sniegts 2019. gadā.

⁴⁶ <https://i4r-platform.eu/>.

⁴⁷ SWD(2018) 36 final.

⁴⁸ COM(2018) 337 final – 2018/0169 (COD).

⁴⁹ http://ec.europa.eu/environment/water/pdf/Guidelines_on_water_reuse.pdf.

2.5. Sistēmiska pieeja: ES stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā

ES stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā⁵⁰ ir pirmais ES mēroga politikas satvars, ar ko pieņemta **konkrētu materiālu aprites cikla** pieeja, kā aprites principam atbilstošas dizaina, izmantošanas, atkalizmantošanas un reciklēšanas darbības integrējamās plastmasas vērtības ķēdēs. Tā kalpo par rīcības katalizatoru. Šajā stratēģijā ir izklāstīts skaidrs redzējums ar kvantitatīvi izteiktiem ES līmeņa mērķiem, ar kuriem cita starpā iecerēts panākt, lai līdz 2030. gadam visi plastmasas iepakojumi, kas laisti ES tirgū, būtu atkalizmantojami vai reciklējami.

Stratēģijā ir arī identificētas galvenās darbības, kas **veicina dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanos** un kopdarbību visā vērtības ķēdē. Piemēram, Komisijas aicinājums ieinteresētajām personām uzņemties brīvprātīgas saistības radīja nozarē spēcīgu impulsu palielināt reciklētas plastmasas izmantošanu produktos. Tomēr, kā norādīts pievienotajā dokumentā, kurā novērtētas šīs saistības⁵¹, ir vajadzīgi lielāki centieni, lai sasniegtu stratēģijā izvirzīto mērķi, proti, nodrošināt, ka līdz 2025. gadam jaunu produktu ražošanā izmantotu 10 miljonus tonnu reciklētas plastmasas. Lai gan saistības, ko uzņēmušies reciklētas plastmasas piegādātāji, atbilst šai mērķvērtībai (ja tās izpildītas, kā paredzēts), pieprasījums pēc reciklētas plastmasas, kas aplēsts, pamatojoties uz nozares saistībām, līdz 2025. gadam sasniegtu aptuveni 6,2 miljonus tonnu gadā. Nesen izveidotā Plastmasas aprites alianse⁵² atvieglos uzņēmumu nākamās pasākumus, kas jāveic, lai mazinātu šo neatbilstību un palīdzētu sasniegt iepriekš minēto mērķvērtību atbilstoši stratēģijā izvirzītajam mērķim uzlabot plastmasas reciklēšanas kvalitāti un ekonomiku Eiropā.

Jau ir sasniegti galvenie starpposma mērķrādītāji, lai panāktu kvalitatīvāku plastmasas reciklēšanu. Tie ietver jauno plastmasas iepakojuma reciklēšanas mērķrādītāju, kas 2030. gadam noteikts 55 % apmērā, atkritumu dalītas savākšanas pienākumus un ražotāja paplašinātas atbildības (RPA) shēmas uzlabojumus. Sagaidāms, ka RPA shēmas, ieviešot ražotāju maksu “ekomodulāciju”, veicinās reciklēšanai piemērotu dizainu. Turpmākos uzlabojumus nodrošinās iepakojumam izvirzīto pamatprasību pārskatīšana, kas plānota 2020. gada beigās.

Šī stratēģija rada **sinerģiju starp ekonomiskiem un vidiskiem mērķiem**. Pierādījumi par potenciālajiem veselības un vides riskiem, ko rada piesārņojums ar mikroplastmasu, pamato tīši pievienotās mikroplastmasas izmantošanas ierobežošanu un ļauj apkopot zināšanas par mērīšanu un marķēšanu, kas attiecas uz vidē netīši nonākušu mikroplastmasu. Komisija ir apņēmusies arī izstrādāt plastmasas bionoārdāmības satvaru, kas nodrošinātu, ka šādu plastmasas izstrādājumu izstrāde un izmantošana tiek veicināta tikai tad, ja tā nāk par labu videi, netraucē atkritumu apsaimniekošanas sistēmām un neapdraud pārtikas drošumu. Šajā sakarā veiktās darbības ietver informēšanu par to, ko ar šādiem izstrādājumiem darīt to kalpošanas laika beigās (piemēram, mājsaimniecībā kompostējamu plastmasas iepirkumu maisiņu marķēšana). Citi politikas sinerģijas veidi, jo īpaši kombinācijā ar pētniecības vajadzībām, ieskicēti arī nesen publicētajā ziņojumā par plastmasas aprites ekonomiku⁵³.

Stratēģija **rosina pārmaiņas aiz Eiropas robežām**. Ņemot par pamatu paraugdarbības, jo īpaši vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu jomā, ES vadošā pozīcija divpusējos un

⁵⁰ COM(2018) 28.

⁵¹ SWD(2019) 92.

⁵² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6728_en.htm.

⁵³ https://ec.europa.eu/info/publications/circular-economy-plastics-insights-research-and-innovation-inform-policy-and-funding-decisions_en.

daudzpusējos forumos ir palīdzējusi uzturēt starptautisko impulsu attiecībā uz plastmasas programmu; par to liecina tādas iniciatīvas kā Globālā plastmasas platforma ar ANO Vides organizāciju un gaidāmā Starptautiskā partnerība plastmasas atkritumu jomā saistībā ar Bāzeles konvenciju. Vienlaikus ES atbalsta jaunattīstības valstu centienus novērst plastmasas radīto piesārņojumu.

Noteikumi par **vienreizlietojamiem plastmasas** priekšmetiem un zvejas rīkiem⁵⁴, kas pievēršas ES pludmalēs desmit visbiežāk atrodamajiem priekšmetiem, noteikumi par **ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām** un Komisijas priekšlikumi par **zivsaimniecības kontroli**⁵⁵ izvirza ES priekšplānā globālajā cīņā pret jūras piedrazojumu, kas ir vienas no lielākajām ES iedzīvotāju bažām saistībā ar plastmasas radīto piesārņojumu. Šie noteikumi nodrošina ES uzņēmumiem iespējas ieviest jauninājumus produktu, materiālu, tehnoloģiju un darījumdarbības modeļu jomā, ņemot vērā patērētāju paradumus un pieejamās alternatīvas.

Šie īpaši pielāgoto pasākumu kopumi, kas iziet likumdošanas procesa pēdējos posmus, ir šādi:

- aizliegums attiecībā uz vienreizlietojamiem izstrādājumiem no plastmasas⁵⁶ un oksonoārdāmās plastmasas;
- pasākumi, kas iecerēti, lai samazinātu no plastmasas izgatavotu pārtikas iepakojumu un dzērienu krūžu un glāžu patēriņu, un īpaša konkrētu izstrādājumu⁵⁷ marķēšana un etiķēšana;
- mērķis no 2030. gada dzērienu pudelēs izmantot 30 % reciklētas plastmasas un no 2025. gada PET pudelēs 25 %, kā arī mērķis līdz 2029. gadam īstenot 90 % plastmasas pudeļu dalītu savākšanu un ieviest dizaina prasības vāciņu un pudeļu savienošanai;
- RPA shēmas, kas sedz piedrazojuma savākšanas izmaksas un ko piemēro tādiem izstrādājumiem kā tabakas filtri un zvejas rīki;
- pasākumi, kuru mērķis ir samazināt plastmasas piedrazojumu no kuģiem, piemēram, fiksētas maksas noteikšana par kuģu radītiem atkritumiem;
- uzlaboti ziņošanas pienākumi saistībā ar nozaudētiem zvejas rīkiem un pienākumi saistībā ar atpūtas zvejā izmantoto zvejas rīku marķēšanu un kontroli.

3. PĀREJAS PAĀTRINĀŠANA

3.1. Inovācija un investīcijas

Lai paātrinātu pāreju uz aprites ekonomiku, ir jāinvestē⁵⁸ inovācijās un jāsniedz atbalsts rūpniecības bāzes pielāgošanai. Laikā no 2016. līdz 2020. gadam Komisija ir pastiprinājusi centienus abos virzienos, **kopumā pārejai paredzot vairāk nekā 10 miljardus EUR** publiskā finansējuma. Tas ietver:

- 1,4 miljardus EUR no programmas “Apvārsnis 2020” līdz 2018. gadam (tādās jomās kā ilgtspējīga pārstrādes rūpniecība, atkritumu un resursu apsaimniekošana, noslēgta aprites loka ražošanas sistēmas vai aprites bioekonomika), no kuriem 350 miljoni EUR

⁵⁴ COM(2018) 340 final – 2018/0172 (COD), sākotnējā politiskā vienošanās panākta 2018. gada 19. decembrī: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6867_lv.htm.

⁵⁵ COM(2018) 368 final – 2018/0193 (COD).

⁵⁶ Plastmasas ēdamrīki, šķīvji, dzērienu maisāmkociņi, balonu kociņi, salmiņi, pārtikas un dzērienu iepakojumi, no putu polistirola izgatavotas glāzes un krūzes, no plastmasas izgatavoti vates kociņi.

⁵⁷ Higiēnas priekšmeti, mitrās salvetes, dzērienu krūzes un glāzes un tabakas izstrādājumi ar filtriem.

⁵⁸ Saskaņā ar ziņojumu *Achieving Growth Within (SYSTEMIQ sadarbībā ar Ellen MacArthur Foundation)* līdz 2025. gadam trūkstošās investīcijas ir aplēstas aptuveni 320 miljardu EUR apmērā.

ir atvēlēti tam, lai padarītu plastmasu atbilstošu aprites principam. Komisija ir publicējusi sarakstu⁵⁹ ar aprites ekonomikai atbilstošiem projektiem, kas laikā no 2016. līdz 2018. gadam finansēti no programmas “Apvārsnis 2020”;

- vismaz 7,1 miljardu EUR no kohēzijas politikas (1,8 miljardus EUR ekoinovatīvu tehnoloģiju ieviešanai MVU un 5,3 miljardus EUR ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanas atbalstam); turklāt ievērojams atbalsts ir pieejams, īstenojot pārdomātu specializāciju attiecībā uz tirgu orientētu inovāciju un izmantojumu;
- 2,1 miljardu EUR no tādiem finanšu mehānismiem kā Eiropas Stratēģisko investīciju fonds un *Innovfin*;
- vismaz 100 miljonus EUR, kas, izmantojot programmu *LIFE*, ieguldīti vairāk nekā 80 projektos, kuri veicina aprites ekonomiku.

Turpmāku investīciju veicināšanai Aprites ekonomikas finansiālā atbalsta platforma ir izstrādājusi ieteikumus⁶⁰, kā uzlabot aprites ekonomikas projektu rentabilitāti, koordinēt finansēšanas darbības un dalīties ar paraugprakses piemēriem⁶¹. Platforma strādās kopā ar Eiropas Investīciju banku, nodrošinot finansiālu palīdzību un panākot sinerģiju ar rīcības plānu ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanas jomā⁶².

Papildus pārejas finansēšanai Komisija ir arī novērsusi normatīvos šķēršļus, kas var kavēt aprites inovāciju, 2016. gadā īstenojot divus izmēģinājuma inovācijas nolīgumus⁶³. Pamatojoties uz abos izmēģinājuma projektos gūto pieredzi, Komisija pašlaik meklē iespēju pārbaudīt šo pieeju citās nozarēs.

Apritei 2021.–2027. gada plānošanas periodā joprojām jābūt kohēzijas politikas pīlāram. Komisijas priekšlikumā par jaunu Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu⁶⁴ aprites ekonomika ir noteikta par vienu no prioritātēm ES centienos padarīt Eiropu zaļāku un viedāku un saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju izslēgta iespēja veikt investīcijas atkritumu poligonos un atkritumu atliku apstrādes iekārtās.

3.2. Ieinteresēto personu aktīva iesaiste

Ieinteresēto personu iesaiste ir ļoti būtiska pārejas īstenošanai. Rīcības plāna sistēmiskā pieeja ir nodrošinājusi publiskā sektora iestādēm, ekonomikas dalībniekiem un pilsoniskajai sabiedrībai satvaru, ko iespējams pārņemt, lai veicinātu partnerības starp nozarēm un visās vērtības ķēdēs.

ES darbības ir rosinājušas valstu debates par aprites ekonomiku, un vairums dalībvalstu ir pieņēmušas vai pašlaik pieņem nacionālās stratēģijas pārejai uz aprites ekonomiku. Šie satvari bieži tiek pārņemti reģionālā un vietējā līmenī, tuvinot aprites ekonomiku iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Komisijas loma šīs sistēmiskās pieejas sekmēšanā un aprites ekonomikas

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=output&pubs=thematic>.

⁶⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/accelerating-transition-circular-economy_en.

⁶¹ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3517&Lang=LV>.

⁶² COM(2018) 97.

⁶³ Minētie nolīgumi attiecas uz anaerobās membrānas tehnoloģiju notekūdeņu atkalizmantošanai lauksaimniecībā un nolietotu vilces akumulatoru atkalizmantošanu stacionārai enerģijas uzkrāšanai. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/law-and-regulations/innovation-friendly-legislation/identifying-barriers_en.

⁶⁴ COM(2018) 372 final – 2018/0197 (COD).

iekļaušanā Eiropas un starptautiskajā darbākārtībā ir atzīta arī 2019. gada Pasaules Ekonomikas forumā, kur Komisija saņēma iniciatīvas *Circulars* apbalvojumu⁶⁵ publiskā sektora kategorijā.

Eiropas aprites ekonomikas jautājumos ieinteresēto personu platforma apvieno daudzus tīklus un iniciatīvas aprites ekonomikas jomā. Tā darbojas kā publiskā un privātā sektora paraugprakses izplatītājs. Savā pirmajā darbības gadā⁶⁶ platforma savākusi un izplatījusi vairāk nekā 300 paraugprakses piemērus, stratēģijas un ziņojumus.

Ieinteresētās personas virza pāreju dažādās nozarēs. Piemēram, rūpniecības iesaistīšanās rezultātā ir pieņemts ES būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu protokols un pamatnostādnes⁶⁷, kuros izvirzīts galīgais mērķis nozarē palielināt uzticību atkritumu apsaimniekošanas procesam un reciklēto materiālu kvalitātei. Turklāt uzņēmumi ir apņēmušies uzlabot ēku resursefektivitāti un patlaban vairāk nekā 130 projektos visā Eiropā testē *Level(s)*⁶⁸, kas ir pirmais rādītāju satvars, kas izmantojams nozares ilgtspējības mērīšanai.

Tāpat galvenie publiskā un privātā sektora dalībnieki visā pārtikas vērtības ķēdē kopīgi darbojas ES Pārtikas zudumu un pārtikas atkritumu jautājumu platformā, lai paātrinātu ES virzību uz ilgtspējīgas attīstības mērķi līdz 2030. gadam uz pusi samazināt pārtikas atkritumu daudzumu uz vienu iedzīvotāju. Platforma ir devusi Komisijai iespēju panākt ievērojamu progresu pārtikas atkritumu rašanās novēršanas darbību īstenošanā, arī pārtikas ziedošanas atvieglošanas pamatnostādņu sagatavošanā, pārtikas atkritumu daudzuma mērīšanas metodikas izstrādē un derīguma termiņa marķējuma prakses uzlabošanā.

Ieinteresētās personas virza pāreju arī ārpus Eiropas. Eiropas uzņēmumi regulāri iesaistās kopējās aprites ekonomikas misijās⁶⁹, kas nostiprina saiknes starp Eiropas iestādēm, NVO, uzņēmumiem un attiecīgajām ieinteresētajām personām trešās valstīs.

4. NEATRISINĀTĀS PROBLĒMAS

Aprites ekonomika nu ir kļuvusi par neatgriezenisku, globālu megatendenci. Tomēr vēl daudz kas ir vajadzīgs, lai izvērstu darbību ES līmenī un pasaulē, pilnībā noslēgtu aprites loku un izmantotu konkurences priekšrocības, ko tā rada ES uzņēmumiem. Kā liecina saskare ar ieinteresētajām personām, lai pabeigtu aprites programmu, būtu jāpievēršas rīcības plānā vēl neapskatītām jomām.

Ja ES vēlas saglabāt līderību aprites produktu un pakalpojumu izstrādē un ražošanā un patērētāju iespēcināšanā piekopt ilgtspējīgāku dzīvesveidu, būs nepieciešamas jaunas darbības. Kā ierosināts Pārdomu dokumentā “Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu līdz 2030. gadam”⁷⁰, aprites ekonomikai būtu jāklūst par ES rūpniecības stratēģijas mugurkaulu, kas ļautu aprites principiem ienākt jaunās jomās un nozarēs, produktu kalpošanas laika novērtējumiem būtu jāklūst par normu un ekodizaina satvars būtu jāpaplašina, cik vien iespējams. Ja ES vēlas pilnībā izmantot priekšrocības, ko sniedz pāreja uz aprites ekonomiku, ir jāpaātrina darbs, kas aizsākts ķīmikāliju, netoksiskas vides, ekomarķējuma un ekoinovācijas, kritisko izejvielu un

⁶⁵ <https://thecirculars.org/our-finalists>.

⁶⁶ https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/ecesp_annual_report_2018.pdf.

⁶⁷ https://ec.europa.eu/growth/content/eu-construction-and-demolition-waste-protocol-0_en.

⁶⁸ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>.

⁶⁹ Aprites ekonomikas misijas Čīlē un Ķīnā (2016), Dienvidāfrikā un Kolumbijā (2017), Japānā, Indonēzijā un Indijā (2018).

⁷⁰ COM(2019) 22.

mēslojuma jomā. Turklāt patērētāji būtu jāiespēcina izdarīt informētu izvēli, un publiskajam sektoram būtu jāpastiprina centieni ilgtspējīga publiskā iepirkuma jomā.

Ar Komisijas atbalstu dalībvalstīm – jo īpaši reģionos, attiecībā uz kuriem konstatēts risks, ka tie nenasiegs 2020. gada reciklēšanas mērķvērtības vai saskarsies ar konkrētām problēmām⁷¹, – un uzņēmumiem būs jāpastiprina pūliņi īstenot pārskatītos atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktus un attīstīt otrreizējo izejvielu tirgus. Mērķis ir nodrošināt, lai materiāli, kas atgriežas ekonomikā, būtu izmaksefektīvi un iedzīvotājiem un videi nekaitīgi.

Turklāt ES ir jāturpina atbalstīt pētniecību, inovāciju un investīcijas rīcības plānā identificētajās prioritārajās nozarēs⁷². Pamatojoties uz piemēru, ko nodrošina Eiropas stratēģija attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā, daudzas citas nozares ar lielu vidisko ietekmi un aprites potenciālu, piemēram, IT, elektronikas, mobilitātes, apbūvētās vides, ieguves, mēbeļu, pārtikas un dzērienu vai tekstilizstrādājumu nozare, varētu izmantot līdzīgu holistisku pieeju, lai panāktu apriti. Nevienā no šīm nozarēm ES vienotā tirgus potenciāls vēl nav izmantots pilnībā⁷³.

Nesen atjauninātās Bioekonomikas stratēģijas⁷⁴ un pārskatītā atjaunojamo energoresursu enerģijas satvara⁷⁵ īstenošana būs nākamais solis ceļā uz bioloģisko resursu izmantošanu atbilstīgi aprites principiem, ekoloģisko robežu respektēšanu un bioloģiskās daudzveidības zuduma apturēšanu.

Kā norādīts stratēģiskajā ilgtermiņa redzējumā par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku līdz 2050. gadam⁷⁶, pāreja uz aprites ekonomiku un klimatneitrālu ekonomiku būtu jāīsteno kopīgi, pamatojoties uz vērienīgiem rūpniecības mērķiem un izmantojot ES kā pirmiesācējas priekšrocības šajās jomās⁷⁷. Jauniem aprites darījumdarbības modeļiem, reciklēšanai, energoefektivitātei un materiālefektivitātei, kā arī jauniem patēriņa modeļiem ir liels potenciāls samazināt pasaules siltumnīcefekta gāzu emisijas. Šīs kopīgās pieejas veicināšana uzņēmumos, t. sk. MVU, un kopienās tajā pašā laikā var samazināt ražošanas izmaksas un atbalstīt jaunas uzņēmumu mijiedarbības formas, piemēram, industriālo simbiozi. Turklāt aprite un ilgtspēja izejvielu (jo īpaši kritiski svarīgo izejvielu) ieguvē, izmantošanā un apstrādē būs ļoti svarīgas, lai nodrošinātu vajadzīgo piegāžu drošību, vienlīdzīgus konkurences apstākļus ar rūpniecības konkurentiem un ES globālo līderpozīciju svarīgo pamattehnoloģiju un mazoglekļa tehnoloģiju ražošanā.

Mākslīgajam intelektam un digitalizācijai⁷⁸ ir potenciāls optimizēt enerģijas un resursu izmantošanu un padarīt informāciju pieejamu, lai veicinātu aprites darījumdarbības modeļus un atbildīgas patēriņa izvēles. Tomēr digitālās aprites ekonomikas neto ietekmei uz resursiem jābūt pozitīvai, un tai jānovērš būtiskas problēmas, to vidū ilgtnespējīgu patēriņa modeļu veicināšanas risks, kā arī viedo produktu ilgzināšanas samazināšanās un sensitīvu komercdatu drošības pasliktināšanās.

Turklāt pāreja uz aprites ekonomiku stiprina sociālo un teritoriālo kohēziju un nāk par labu

⁷¹ Lai paātrinātu aprites ekonomikas attīstību, īpaša uzmanība jāvelta arī tādiem reģioniem kā salas vai ES tālākie reģioni, kuru specifika noved pie ievērojamām vides un resursu problēmām, piemēram, atkritumu apsaimniekošanas jomā.

⁷² Plastmasa, pārtikas atkritumi, kritiski svarīgās izejvielas, būvdarbi un ēku nojaukšana, biomasas un biobāzēti produkti.

⁷³ COM(2018) 772.

⁷⁴ COM(2018) 673 final.

⁷⁵ OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp. Direktīva (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu.

⁷⁶ COM(2018) 773 final.

⁷⁷ COM(2017) 479 final "Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā. Atjauninātā ES rūpniecības politikas stratēģija".

⁷⁸ COM(2015) 192 final "Digitālā vienotā tirgus stratēģija Eiropai".

veselības un drošības standartiem atbilstošu darbvietu līdzsvarotam sadalījumam, kas ļauj nodrošināt taisnīgu un ilgtspējīgu izaugsmi.

5. SECINĀJUMI

Aprites ekonomikas rīcības plāna īstenošana ir paātrinājusi pāreju uz aprites ekonomiku Eiropā. Tajā pašā laikā skaidrāks kopīgs aprites ekonomikas redzējums var tikai veicināt pašreizējos centienus modernizēt ES rūpniecības bāzi, lai nodrošinātu tās globālo konkurētspēju un saglabātu un atjaunotu ES dabas kapitālu.

Šie elementi un sekmīgi īstenotas rīcības plāna darbības, kas minētas šajā ziņojumā, var atvieglot un virzīt Eiropas iestāžu, dalībvalstu, uzņēmumu un sociālo partneru turpmāko darbu.